

Historiebrev

No.3/2023 Enerhaugen, Grønland og Tøyen historielag

Juni 2023

Redaksjonens kommentar

Denne utgaven av Historiebrev vil også fokusere på Tøyen. Fagpersoner som har vært viktige for utviklingen av botanisk hage—Nordal Wille

og Thekla Resvoll—er omtalt. Redaksjonen vil i de neste numrene omtale industribedrifter som historisk har vært viktige for området.

Hva skjer i historielaget framover?

17/6 Matvandring på Grønlands Torg.

15/8 Byvandring fra Anette Thommesens plass (Bjørsvika) til Kongeeika/Elgparken. Samarbeid med Fortidsminneforeningen.

26/09 Medlemsmøte—Tidsvitne Ivar Nygaard forteller om sin far og den kommunistiske motstandsbevegelsen under siste verdenskrig. Foredrag og film.

24/10 Medlemsmøte—Idrettens betydning og

utvikling i vårt område. Bernt Bølviken historiker.

21/11 «Bot og bedring», historiker Caroline Juterud, Oslo Byarkiv, og vår Marte M. Ofstad

12/12 Julemøte og «Norske juletradisjoner». Geir Risåsen, seniorkonservator på Norsk Folkemuseum.

Sjekk kalenderen på hjemmesiden!

Stolpejakten 2023

Nå er det tid for ut i solen og opp i trærne. Bli med på den populære stolpejakten i historielagets område - og så kan du samle poeng. Vi har inngått et samarbeid med stolpejaktorganisasjonen og supplert dem med diverse historiske fakta. Ja det ble så mange forslag fra oss at det er nok for tekst til stolper neste år også. Last ned «Stolpejakten» app på din mobiltelefon. Rett kameraet på mobilen mot QR-koden på stolpen og relevante historiske fakta vil gi verdifull tilleggsinformasjon om stolpestedet.

God tur—og lykke til!

Midt i medlemsmassen. Intervju med Bernt Bølviken

Intervjuer: Terje Knudsen

Denne utgavens intervju er gjort med en Tøyengutt som nå har flyttet tilbake til bydelen, Bernt Bølviken. I intervjuet ble det kanskje mer prat om felles interesser og kjente fra Tøyen og om bydelen enn det ble spesielt fokus på personen Bernt Bølviken, men her følger resultatet

Han ble født på Furnes ved Hamar, men vokste opp i Sofienberggata 59/61 til han var 12 år. Han flyttet deretter til Ullevål Hageby, men fullførte grunnskolen på Tøyen de to siste årene etter flyttingen. Bernt har nå bodd i 3 år der hvor Oslo Kjeksfabrikk holdt til i Eiriksgate, og han trives utmerket.

Bernt tok realskole og gymnas på Fagerborg. Senere studerte han historie med sidefag som matematikk, norsk og samfunnsøkonomi.

Dette gjorde at han blant annet underviste i 12 år – da særlig økonomi siden det var mangel på lærerefter som behersket dette faget. Har jobbet 24 år i Aschehoug Forlag. Han har også utgitt lærebok (Perspektiv samfunnslære 1989) sammen med andre.

I dag er han pensjonist og arbeider ved Oslo Museum, og 25.april hadde han omvisning for vårt historielag ved Arbeidermuseets lokaliteter på Sagene. 25 medlemmer fikk en meget interessant omvisning og Bernt fortalte levende om industriutvikling, arbeids- og sosiale forhold.

Bernt sier han er samfunnsinteressert, og gjennom

sin egen idrettsfortid er han interessert i idrett og idrettshistorie. Han sitter i Idrettsgruppa i historielaget, og han er detaljorientert i idretten ned til rundetider på 10 000m i et spesifikt stevne på Bislett, men samtidig som han også er opptatt av idrett som en del av den generelle historiske utviklingen.

Det var naturlig for Bernt Bølviken å melde seg inn i EGT historielag – både fordi han nå bor på Tøyen, men også fordi han synes historielaget – som et av de ferskeste og minste i Oslo øst – driver godt og har

mange aktive, dyktige medarbeidere. Det er et høyt tempo på arbeidet med medlemsmøter, web- og FB-sider samt Historiebrev og Historiesus.

Han understreker at Tøyen er et flott område å bo i, med kort avstand til sentrum, T-banen må man kun vente på i et par minutter og det er grønne områder og parker overalt. Kanskje ikke

det bildet av bydelen Tøyen som Oslo-boere andre steder går rundt med. Det er fare for gentrifisering av både Tøyen og Grønland. Det er bra nok, men prisene på boliger og tjenester er dermed stigende.

Det er en aktiv pensjonist som ble intervjuet denne gangen. Historiebrev ser fram til interessante bidrag fra Bernt i framtiden!

Bernt Bølviken som omviser og historieforteller under EGT-historielag sitt medlemsmøte på Arbeidermuseet 25.april 2023. Foto: Sigurd Johansen.

Tøyen hovedgård — en av Oslos stoltheter

Av: Terje Knudsen

Del 2. Nyere tid.

Modernisering og endring

Gårdsrommet på Tøyen hovedgård en vårdag i 2023. Vestfløyen med inne og uteservering. Foto: Terje Knudsen.

Da Willemsen overtok gården i 1776 etter Stockfleth familien, er det opplyst at den var i dårlig forfatning, og det tok lang tid å sette gården i stand igjen. Blant annet får hovedbygget nå mansardtaket*, og det plantes frukttrær og vinranker på Tøyen. Den utvendige trappen mot syd er merket W.W. 1781. Willemsen døde i 1792. I Willemsens tid ble trolig østre portstuer bygget. De to rødmalte stuene står fortsatt på det som kalles «Caltex-løkka» og fungerer som garderobes for idrettsanlegget her.

I 1793 ble gården solgt på auksjon til Jørgen Floed. Hittil hadde Tøyen, fra Jens Bjelkes tid, hatt eiere med samfunnsposisjoner. Nå ble den kjøpt av en skipper fra Arendal som hadde tjent seg rik og kjøpte seg en kammerassessortittel. Med Floed mistet Tøyen sine adelige privilegier.

* Mansardtaket er et skråtak som er knekket i to soner, den nederste brattere og gjerne avbrutt med vinduer på den bratte delen, noe som skapte ekstra innvendig areal i loftetasjen. Taket kan være to- eller firesidig. Konstruksjonen har fått navnet etter den franske arkitekt François Mansart (1598–1666).

Gave til universitetet

Floed døde i 1803 og gården ble solgt til byens magistratpresident Johan Lausen Bull. Med Bull kom den tredje magistratpresident til Tøyen. Bull drev gården fram til 1811. Han solgte gården i 1812 til kong Frederik 6. av Danmark-Norge for 170 000 Riksdaler dansk courant. Gården skulle gis som gave til det nyopprettede norske universitetet. Bull fikk beløpet i sedler. Endringer i pengevesenet, som kom 5. januar 1813, var på forhånd kjent i regjeringen. Pengesedlene ble etter salget verd bare 1/6-del av pålydende. I praksis ble det derfor Bull som i høy grad forærte Universitetet den prektige eiendommen. Noe gavebrev fra kongen er ikke kjent.

26. juni 1941 ble professor Francis Bull pågrepet av politiet og fengslet i Oslo kretsfengsel sammen med to andre styremedlemmer i Nationaltheatret: Harald Grieg forlagsdirektør og J.S. Bødtker, bankmann og kunstsamler. Arrestasjonen skjedde under et møte i representantskapet i teaterets foajé, etter ordre av NS-ministeren Gulbrand Lunde, som møtte opp personlig. Grunnen var at de hadde oppfordret representantskapet til å avvise Kulturdepartementets nye regler for oppførelse av skuespill. 4. juli ble de sluppet fri igjen, men så arrestert på ny av tysk politi 8. juli. Bull ble først holdt på enecelle i Møllergata 19, før han 22. august ble overført til fangeleiren Grini. Han slapp ikke ut før 20. oktober 1944. Bull påbegynte boken «Tradisjoner og minner» i Oslo Kretsfengsel i Åkebergveien i juni-juli 1941 og skrevet ferdig om sommeren i enecelle på Møllergaten 19. I boken skriver han om sin tipp-oldefars bror, magistratpresident i Kristiania, Johan Lausen Bull og hans salg av Tøyen hovedgård. Francis Bull skriver: «Fra jeg var ganske liten, har jeg atter og atter med sorg hørt og lest om den sjofle behandling han (Lausen Bull) ble utsatt for: Frederik VI kjøpte Tøyen av ham, for å forære eiendommen til det nyopprettede norske universitet,

men betalte ham i sedler som få måneder senere, ved statsbankerotten i 1813, mistet nesten all sin verdi, noe som kongen og hans rådgivere visstnok måtte ha forutsett da kjøpet ble avsluttet».

Det ble tidlig klart at man ikke ønsket å anlegge selve universitetet på Tøyen, men gården forble i universitetets eie og ble blant annet brukt til å anlegge professorløkkene. Jordparsellene ble gitt som et tillegg til ordinær lønn, som den gang var heller beskjeden. På løkkene kunne professorene bygge sine hus og dyrke mat til eget bruk. Blant disse professorløkkene var Bellevue, Keyserløkka og Heibergløkka. I 1861 begynte Universitetet å planlegge utparsellering av Leerengen, området mellom Grønland og Botanisk hage.

Hans Nielsen Hauge

Legpredikant Hans Nielsen Hauge (1771-1824) satt arrestert i Christiania 1804-09. Johan Lausen Bull ble grepet, ikke så meget av haugianerbevegelsens innhold, som av dette at en mann ble forfulgt og fengslet uten dom for sin overbevisnings skyld. Francis Bull skriver i «Tradisjoner og minner»: «Min tippoldefars bror, Johan Lausen Bull, må ha vært en usedvanlig sympatisk og elskelig mann. Han var en av dem som gjorde mest for å formilde Hans Nielsen Huges kår i fengselet, og i hans gjestfrie hjem på Tøyen vanket alle de som i de første år av 19de århundre, etter evne prøvde å representere ånd og vitenskap i Kristiania». Ved personlig kausjon fra Bull på over 1000 speciedaler, ble Hauge løslatt noen måneder for" i kongelig ærend" å bygge saltkokerier sydligst i Norge. Blokaden av landet under napoleonskrigene hadde skapt saltmangel. Flere ganger tok Bull ham ut av fengslet, og lot ham være på Tøyen flere døgn i strekk. Våren 1807 arbeidet Hauge i hagen hos Bull. Da ble det antakelig også holdt oppbyggelsesmøter på Tøyen. Huges navn er risset inn i et vindusglass i østre fløybygning.

Tøyen hovedgård. Foto: UiO.

Hovedgården i dag

Hovedbygningen ble restaurert i 2006-07. Innvendig ble den tilbakeført til perioden fra slutten av 1700-tallet til tidlig 1800-tall, en periode som stilmessig omfatter både rokokko og louis-seize. Det er slik de siste private eierne bygde og innredet hovedgården før kong Frederik 6. kjøpte gården. I forbindelse med restaureringen ble tømmeret i hovedbygningen dattert til 1679. Dette forteller at hovedfløyen i Tøyen hovedgård sannsynligvis er Oslo og Akershus eldste tømmerbygning. Huset ble bygd opp igjen etter en brann i 1676.

Hovedbygningen fikk sitt nåværende trepanel i 1790-årene og ble malt gråsort. Den gang hadde hele bygningen smårutede vinduer, som fortsatt er bevart i sidefløyene. De store krysspostvinduene i hovedfløyen ble satt inn ca. 1870–1880. Ytterveggenes okergule farge kom omtrent samtidig og er beholdt.

I dag rommer den nyrestaurerte hovedgården representasjons- og selskapslokaler for Universitetet i Oslo. I mansardetasjen, eller annen etasje, er det kontorer for Naturhistorisk museum.

I Vestfløyen er det nå helårskafé (Handwerk Botaniske) med uteservering i sommerhalvåret. I Østfløyen er to små utstillingslokaler for skiftende utstillinger.

Kilder: Liv Borgen: Botanisk Hage 1814-2014, Wikipedia, Lokalhistoriewiki.no, Oslo Byleksikon, UiO, Francis Bull: Tradisjoner og minner, St. Halvard 1968.

Nordal Fischer Wille – professor, bestyrer for Botanisk hage og forkjemper for universitet på Tøyen

Av: Terje Knudsen

Jeg har støtt på Nordal Wille i mange sammenhenger de siste månedene. I boka «Historien bak Oslos Gatenavn» beskrives striden mellom han og den første kvinnelige professor Kristine Bonnevie. Han ville ha universitetet til Tøyen og hun kjempet (med alle midler så å si) for å få universitetet til Blindern. Hun vant og har senere fått en vei oppkalt etter seg på Tonsenhagen, mens Wille ble foreslått flere ganger til gate/veinavn, men det hele rant ut i sanden. Det ble game, set og match til Kristine Bonnevie.

Hvem var så denne lærde mannen som trodde så fast på Tøyen som senter for universitetet? Han ble født i Hobøl 1858 og interesserte seg tidlig for planter. Han begynte på lærerstudiet, men avsluttet det og viet seg helt til botanikken. Hans felt innen botanikken var studiet av alger.

Wille var en institusjonsbygger. Han foreslo i 1885 å opprette en marinbiologisk stasjon i Norge. I 1894 sto stasjonen i Drøbak ferdig. Da han tiltrådte som professor i Kristiania i 1893, la han fram et eget program for sin virksomhet og framhevet betydningen av botaniske laboratorier.

Wille ble dobbeltbestyrer i Botanisk hage. Han ble bestyrer for Botanisk museum etter professor Blytts død og den eneste professoren i botanikk. Dette medførte en meget stor arbeidsbelastning.

Wille var forkjemper for den frie forskning, men han ble vel så viktig for undervisningen. Kort sagt etterlot han seg – etter sin professortid fra 1893 til 1924 – et laboratorium, ny museumsbygning, en pedagogisk

Nordal Wille. Ukjent fotograf. UiO.

anlagt hage og utallige uvenner. Han flyttet til Tøyen hovedgård da han ble professor og bestyrer for den botaniske hagen.

En professor hadde også plikter som folkeopplyser mente Wille, som blant annet organiserte sommerkurs for folkesko-

lelærere og holdt foredrag i arbeiderakademiene. Som biolog var han sentral i utarbeidelsen av naturfredningsloven av 1910, og i opprettelsen av det som

siden ble Naturvernforbundet. Wille var en filantrop, og opptatt av naturens foredlende kraft på mennesket. Fra 1911-1913 var han leder for Grünerløkken Høire, og han betraktet seg som en talsmann for østkanten. Skolehager og Arbeidsstuer for barn var noen av hjertesakene hans.

I den offentlige debatten var Wille en kjent deltaker. Hans

sterke synspunkter og ikke alltid like diplomatiske avisinnlegg provoserte stadig. Bestyreren på Tøyen fikk fiender både innenfor og utenfor universitetet. Han fyrte løs mot byens bedre borgere, mot kolleger og mot politikere fra både eget parti og Venstre.

Wille var som tidligere skrevet en ivrig forkjemper for å få utvidelsen av universitetet lagt til Tøyen, ikke

Professor i botanikk, Nordal Wille, og amanuensis ved Botanisk laboratorium, Thekla Resvoll, utenfor hovedgården rundt 1905.

Fotograf: Ukjent. Eier: Universitetshistorisk fotobase. Mer om Thekla Resvoll i egen ramme.

En fornøyd professor på nytt kontor. Ukjent fotograf. UiO.

Blindern. Lokalene i hovedstadens sentrum var alt for små for et voksende universitet. Professorens ønske om å samle alle botanikk institusjonene ble kombinert med ønsket om mer sosial spredning på

Østkanten. Den andre hovedfraksjonen ved universitetet gikk derimot inn for Blindern som nytt universitetsområde. En av de største forkjemperne for dette alternativet som tidligere nevnt var zoologen Kristine Bonnevie, Norges første kvinnelige professor. Wille beskrev henne som "den centrale edderkop, som trækker i snorene, så alle de andre må danse, som hun vil". Frontene var harde og i 1920 var saken tapt for Tøyen-alternativet. Nordal Wille døde få år senere på Tøyen, 65 år gammel som en bitter mann.

Kilder: Erlend Tidemann: «Historien bak Oslos gatenavn», Liv Borgen: «Botanisk hage 1814-2014.», UiO: «Nordal Wille: Fargerik botaniker i bitter strid».

Thekla Resvoll– 35 år med Botanisk hage som arbeidsplass.

Thekla Resvoll kunne vært verdig en egen og mer omfattende artikkel. Hun var kort fortalt biolog, botaniker, økolog, oppdagelsesreisende stemmerettsforkjemper. Hun skal være den første kvinne i Norge som ble avbildet med bukser. I 1895 giftet hun seg med bergkandidat Andreas Holmsen, og da hun kom på besøk til svigerforeldrene på Røros i selvkomponert buksedrakt gikk svigermor til sengs med hodepine. Forholdet til svigerforeldrene var likevel bra, og godt var det. 14 år senere fikk de også Theklas søster, Hanna, som svigerdatter, og Hanna var langt skarpere i kantene.

Resvoll tok embetseksamen i 1899, og deretter studerte hun hos den tidlige økologen Warming i København. I 1901 ansatte professor Wille henne som assistent ved botanisk laboratorium i Botanisk hage på Tøyen, året etter ble hun amanuensis samme sted. Denne stillingen hadde hun helt til hun gikk av for aldersgrensen i 1936.

Kilder: UiO, artikkel av Anne Vaalund: «Thekla Resvoll: Vennlig, men bestemt.», Wikipedia

Dette studiofotografiet av ekteparet Holmsen er fra 1896. Det er det første kjente fotografiet av en norsk kvinne ikledd bukser. Foto: Marie Rosenland/MUV.

Fotball—den mest populære idretten-del 2

Av: Bernt Bølviken, historiker og medlem av idrettsgruppa i EGT

Antall klubber som drev en idrett, sier noe denne idrettens popularitet. Men det var ikke alltid slik. Vi har bare funnet tre klubber med hurtigløp på skøyter, Arbeidernes Skøyteklubb (ASK), Oslo-Kvikk og Vahl Sportsklubb. Oslo-Kvikk tok ikke opp skøyter igjen etter krigen, mens Vahl arrangerte skøyteløp for barn på Vahls plass helt til midt på 1960-tallet. Den store og dominerende skøyteklub-

Knut «Kuppern» Johannesen etter seier på 5000m på 7.47.1 på Hamar stadion. Digitalt museum.

ben var selvfølgelig ASK med Knut Johannesen (Kuppern) som gallionsfigur. På 1950- og 60-tallet var skøyter en populær idrett. Alle som var innom Jordal en vinterkveld i disse tiårene, kunne forvise seg om det. Skøytebanen yret av barn og unge som gikk på lengdeløp.

Overraskende for mange er det kanskje at både tennis og bridge var på lista. Begge aktivitetene var viktige i Arbeidernes Idrettsforbund (AIF). Forbundet ønsket å gjøre tennis til en folkesport. Derfor måtte den bli billigere. På Jordal kom det tennisbaner i

1934, her kunne en leie både racket og ball. Dette kan ha bidratt til at flere hadde råd til å prøve seg i

Medlemmer av arbeideridrettslaget Sleipner fra Oslo. Begynnelsen av 1930-tallet. Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

tennis. Idretten ble populær, og allerede etter to år var banekapasiteten sprengt. Tennisbanene eksisterte helt til rundt år 2000. Etter krigen var det mest bedriftsidretten som spilte tennis på Jordal. I vårt område har vi bare funnet én klubb som hadde tennis på programmet, det var Arbeideridrettslaget Varg.

Både sjakk og bridge var en del av programmet til AIF. Det ser ut til at bridgen dukket opp i AIF midt på

1930-tallet, og fikk raskt brukbar oppslutning. I arbeidermesterskapet i 1939 deltok 312 spillere. I vårt område har vi funnet tre klubber med bridge på programmet. Det var Sørli IF, Sportsklubben Borgg og Gamlebyen IF. De to første var AIF-klubber, mens Gamlebyen IF tilhørte det borgerlige Landsforbundet for idrett.

Sett under ett hadde klubbene i området et bredt tilbud av idretter. For sju klubber mangler vi helt kunnskap hvilke idretter de drev med, og for de andre klubbene dukker det stadig opp ny informasjon om dette. Siden vi ikke vet når klubbene drev med disse idrettene, kan statistikken gi et skeivt bilde av virkeligheten. Antallet idretter per klubb varierte uten at vi har oversikt over hvordan det endret seg. Blant de 30 klubbene der vi vet noe om hvilke idretter de hadde på programmet, lå Varg på topp med 11 idretter. Deretter følger Brage og Sørli med 9, Oslo-Kvikk med 8 og Gamlebyen, Jordal og Vahl med 7. Vi har ennå ikke kartlagt alle aktivitetene i Tøyen Sportsklubb som ble stiftet i 2015, det kan selvfølgelig endre bildet.

Kilder og litteratur: Arbeiderbladet 15. januar 1938, Ivar A. Johnsen: Kampen om Jordal, Petter Larsen: Med AIF-stjerna på brystet, Sven Mollekleiv: Arbeideridretten i Oslo lokalt og sentralt. Sørli idrettsforening – en AIF-klubb i utvikling – 1929-1940, Oslo-Kvikk: 50-års beretning.

Pellerin Margarinfabrikk i Borggata

Av: Tor Kubberud.

I Paris i 1874 møttes to unge kreative menn på det verdensberømte revyteateret Folies Bergère. Disse to var forretningsmannen Lauritz Sundt fra Norge og den franske gründeren Auguste Pellerin. Dette møtet skulle vise seg å være starten på et nytt industrieventyr i Norge.

Pellerin Margarinfabrikk i Borggata. Bilde fra 2006. Foto: Industrimuseum.no.

Pellerin var sønn av eieren av verdens første margarinfabrikk som var etablert i Frankrike. Sundt var på jakt etter nye investeringer. De må ha vurdert forholdene for margarinens store muligheter også i Norge. Etter møtet i Paris sendte så Pellerin prøver med margarin til Norge. I mellomtiden hadde Sundt fått to brødre også interessert i saken. Sammen kjøpte de tomt i Borggata til fabrikkbygningen og opprettet bedriften AS Pellerin. De startet med produksjon av margarin i oktober 1876.

Den første fabrikk ble etablert i Borggata nr.1. Produksjonen ble i 1893 flyttet til nye lokaler i Borggata 7, hvor det var virksomhet fram til 1953. Selve fabrikk het først Christiania Smørfabrikk, og en tid Oslo Margarinfabrikk, før navnet ble endret til Pellerin Margarinfabrikk med reklame for «Pellerin Margarin». Den driftige ledelsen av bedriften sørget for at Pellerin Margarin ble et begrep. I flere tiår hadde Pellerin fast reklameplass på trikken i hele Oslo. Merkevarer var så kjent at når trikkekonduktøren ville fylle opp trikken - pekte han bare på reklamen og ropte «Ser dere ikke hva som står: Pell`ere inn».

Bilde: Ved Slemdalsveien i Oslo, er Blåtrikken type Union nr. 158 fra 1902, avbildet med reklame for Pellerins margarin. Ved Slemdalsveien. Foto: Oslo byarkiv, Sporveismuseet

Vårt historielag Enerhaugen, Grønland og Tøyen ønsker flere medlemmer!

I øyeblikket er vi over 180 medlemmer og voksende. Til flere medlemmer vi får—jo fler informasjon og kunnskap spres til våre omgivelser!

Industrialiseringen og byveksten i Europa etter 1800 skjedde så raskt at det ble stor ubalanse mellom matproduksjonen i landbruket og behovet for matforsyning i byene. Et av de store problemene var tilgangen på smør. Smør var en mangelvare i Frankrike og andre land i Europa. En konkurranse for å utvikle et rimelig alternativ til smør ble utlyst i Frankrike. Svaret ble produktet margarin - som gjerne består av en blanding av vegetabilsk fett, vann eller skummet melk, samt salt.

Fabrikken i Borggata fikk navnet Pellerin etter den unge franske gründeren og margarineksperten Auguste Pellerin, Han sikret seg også patentrettigheter for produksjon av margarin i hele Skandinavia. Etter at hans patentrettighetene gikk ut i 1890, og han derved mistet monopolet på å fremstille margarin i Norden, ble det etterhvert opprettet et stort antall margarinfabrikker. Fra 1918 dukket det opp margarinfabrikker i Norge over hele landet. I 1930 kunne man velge mellom hele 144 margarinmerker. Konkurransen ble stadig mer tilspisset. Det var alles kamp mot alle og alt var lov. Prisene ble presset nedover og reklameomkostningene steg til himmels. Bransjen ble nødt til å regulerte seg selv og det ble opprettet en felles salgsorganisasjon - Margarin-

Pellerin Margarinfabrikk. Foto: Norsk Folkemuseum.

centralen.

Pellerin Margarinfabrikk på Tøyen ble ombygd til boliger i 2006.

En annen kjent margarinfabrikk i Oslo - NKs stor-slåtte fabrikkbygning på Bjølsen - ble nedlagt i 2006. Bygningen er nå fredet og den ble ombygd til barnehage i 2010. Her lever navnet videre som «Margarinfabrikken barnehage». Det er en kommunal barnehage som er Norges største med 390 barn fordelt på en rekke avdelinger og med et stort uteareal.

Vi utfordrer medlemmenes skrivelyst og skriveglede

Redaksjonen utfordrer;

Som den oppmerksomme leser kanskje har observert, så er mye av stoffet i Historiebrevet skrevet av redaksjonen samt noen få andre bidragsytere—som Jørn-Kr. Jørgensen, Erik Odgaard , Olav Rune Bastrup , Bernt Bølviken og noen til.

Vi ønsker at flere kan bidra til Historiebrevet—som kommer 6 ganger i året. Typiske temaer kan være oppvekst, familie, bygninger, opplevelser, interesser, skoleminner, fritid, idrett osv. Bilder som illustrerer artikkelen vil også være høyt verdsatt!

Tipper du—eller prøver du vinnerejansene i Lotto?

I fjor fikk vi nesten 3900 kroner fra Grasrotandelen i Norsk Tipping fordi stadig fler av dere har ført opp historielaget som mottager av tippemidler.

Dette er vi veldig takknemlige for!

Montasje og avduking av Blått skilt fra Oslo Byes Vel ved Olympen («Lompa»)

Av: Terje Knudsen

23.mai ble det lenge etterlengtede Blått skilt avduket ved Olympen på Grønlandsleiret. Historielaget har i nesten 3 år argumentert for at Olympen på Grønland fortjener et Blått skilt fra Oslo Byes Vel. EGT-området er det ca. 19-20 Blå skilt fra før. Oslo Byes Vel monterer 10-15 nye Blå skilt hvert år i

Generalsekretær i Oslo Byes Vel, Ole Rikard Høisæther med det nye skiltet. Foto: Terje K.

Oslo. Det sier seg selv at vi ligger etter når det gjelder å markere objekter, bygninger institusjoner og personer i vårt område. Vi fikk aksept for skiltet på Olympen etter omfattende kommunikasjon med Oslo Byes Vel, gårdeier og etter hvert 2 drivere av restauranten Olympen (Lompa). I størrelsesorden 40 eposter i alle retninger har endelig gitt resultat. Finansiering måtte på plass samt en historisk kort og korrekt tekst.

23.mai møtte Generalsekretær i Oslo Byes Vel, Ole Rikard Høisæther, historielagets styreleder Gunnar Guttulsrød og initiativtaker Terje Knudsen samt mon-

tør fra ISS for samtidig både å montere skiltet og «avduke» det.

På skiltet står det:

*Restaurant OLYMPEN
GRØNLANDSLEIRET
1893 av Ytterborgs Bryggeri*

*Arkitekt Herman Major
Backer. Kristiania morskab-
steater/Grønlands Folkete-
ater 1893-1902.*

*Interiører med malerier av
Henrik Backer ombygget
1928. Arkitekt Lars Backer.*

Et lite hjertesukk til slutt.

Jeg har frekventert Lompa en gang iblant over årene fra tidlig 70-tall til dagen utgave av restauranten. Jeg trivdes personlig svært godt da Lompa var byens

største brune sted, med et blandet klientell og fornuftige priser. De variantene jeg har observert etter siste store oppussing er en ambisjon om å bli østkantens restaurant i øvre sjikt (Michelin syndromet). En mulig vei å gå når alt annet ikke lykkes er kanskje å sette ned prisene på øl, og lage retter av type og pris som matcher kundegrunnlaget på Grønland. Men vi som har disse tankene er jo ikke profesjonelle i denne vanskelige bransjen...

Styreleder i EGT historielag Gunnar Flø Guttulsrød sammen med Generalsekretæren 23.mai 2023. Foto: Terje Knudsen.

Historiebrev utgave 2022 - Årgang 3 er på lager. Dersom nye medlemmer/ noen ikke har fått det i papirversjon så må de si fra. For øvrig ligger det digitalt på hjemmesiden vår under NYHETSBRV SOM "Historiesus 2022.pdf" Det koster kr 75,- i løssalg.

Kort referat fra byvandring og Arbeidermuseet 25.april 2023.

Av: Karin E. Arnesen

Det var kjølig, men opphold og 25 interesserte deltagere fikk vite mer om Arbeidermuseet som har 10-års jubileum av daglig leder Gro Røde. Hun fortalte om museet som i år fyller 10 år og som hun har hatt ansvaret for siden starten - og som tydeligvis var hennes hjertebarn. Selve museumsbygningen er beskjeden, men virksomhetsområdet favner industrihistorien langs hele Akerselva. Deretter trakk vi utendørs og Bernt Bølviken, historiker og medlem av historielaget ledet oss over Beierbrua og Hjulafossen som suste under oss.

Se våre web-sider egt-historielag.no.

Bernt Bølviken, historiker og historielagsmedlem, orienterer på Beierbrua. Foto: Sigurd Johansen.

Kort referat fra medlemsmøte 23.mai 2023.

Denne gangen var vi over 40 deltakere med både medlemmer og inviterte i den store salen på Interkulturelt museum. Styreleder Gunnar Guttulsrød og nestleder Karin Arnesen orienterte om planene for resten av første halvår og planene for andre halvår.

Deretter var det tid for historie, anekdoter og sanger med medlem Inge Torstenson og hans musikkvenn Arne. Det ble noen glimt fra kampens hete, i form av historier fra folk fra Enerhaugen, Grønland og Tøyen. Dansehallen «Frysjuhull» i Grønland 7, og Frelsesarmeens første hovedkvarter i Norge, i Grønland 9, lå «skulder mot skulder» ved Grønlands torg. Kampen om sjelene - og om brennevinet, og dansen - var intens. Dette er vel det medlemsmøtet som har

spent over flest forskjellige temaer innenfor samme geografiske område—Grønland! Les det glimrende referatet av Karin E. Arnesen på våre web-sider egt-historielag.no.

Trekkspill, concertina. Påtegnet "Blod og ild", Frelsesarmeens valgspråk. 1850-1900. Foto-Erland Johaug Anno Musea i Nord-Østerdal

ENERHAUGEN, GRØNLAND OG TØYEN HISTORIELAG

Postadresse: Grønland 28, 0188 Oslo

E-post: egt.historielag@gmail.com

Org.nr.: 924 634 766

Bankkonto: 1813 31 32690

Vipps: 611188

Nettside: <https://egt-historielag.no/> Facebook: <https://www.facebook.com/EGTHistorie>